

Bogár László: Jalta, avagy a valóság helyreállítása

2026 február 25. Flag

Szöveg méret

90

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Értékelés kiválasztása
Még nincs értékelve

Mérték

A világ belépett a Jalta utáni korszak nyolcvankettedik évébe

A világ belépett a Jalta utáni korszak nyolcvankettedik évébe. Számos ok adódik tehát arra, hogy egy kicsit

eltöprengjünk azon, hogy vajon miként válhatott ez az egyezség az elmúlt másfél ezer év leghosszabb béke-időszakává. Bár a történelmi emlékezet a Vesztfáliai béke, vagy a Szent Szövetség békerendszerét hosszabbnak véli, a Foreign Affaires-ben megjelenő elemzés rámutat, hogy ha azt tekintjük békének, hogy a világ mindenkori három legnagyobb hatalma véres háborúban nem esett egymás torkának, akkor a Nyugat Római Birodalom bukása óta valóban ez a világ és az európai történelem leghosszabb békeidőszaka.

Az 1945 február 11.-én Jaltában véget ért „háromtest birodalmi” (brit, amerikai és szovjet) konferencia helyszínén ma múzeum üzemel, amelynek látogató központjában 2016-ban, Donald Trump első elnöksége idején kitették egy másik „háromtest birodalom” három vezetőjének képet, ahol Donald Trump mellett a kínai és az orosz elnök szerepel. Nem csekély elrelátásról tesz tanúságot mindez, hisz 2016-ban még igen kevesen lehettek azok, akik előre látták volna, hogy az akkor, igaz már létének utolsó szakaszában lévő, de mégiscsak létező európai, orosz, kínai eurázsiai együttműködési rendszer helyett egy évtized múlva az amerikai, orosz, kínai világhatalmi „háromtest” lesz az uralkodó kombináció.

Tanulságos lenne tehát elgondolkodni azon, hogy vajon milyen tektonikus energiák formálták a világhatalmi rendszer struktúra-dinamikáját e több, mint nyolcvan év során. Abban a nyolcvan évben, amelyre nagyon hamar kiderült, hogy „háromtest” helyett az atomfegyver megjelenésével két „szuperhatalommá” redukálódó szerkezetű formálta a globális hatalom rendszerét.

Először is azt kell rögzítenünk, hogy e hosszú korszak első fele jelenti a Jaltában létrehozott világrendet, míg ennek „innensz” felét inkább a „poszt-Jalta” jelzővel illethetnénk. Az első negyven év elteltével ugyanis egyre drámaibb módon vált világossá, hogy az orosz birodalom akkor Szovjetunió néven futó berendezkedése csapdának bizonyult és az összeomlás elkerülhetetlen. Az amerikai birodalom urai számára két lehetőség adódott. Az egyik, hogy akár a világ pusztulását is kockáztatva megsemmisítő csapást mérjen hanyatló ellenfelére. Ám végül is a birodalom uralmi struktúrái a békés lebontás stratégiáját választották, és ehhez a megfelelő karaktert is megtalálták Mihail Gorbacsov szovjet pártfőtitkár személyében. Ezzel kezdetét vette a „poszt-Jalta” korszak, Németország újraegyesítése és NATO-tagsága, a kelet és közép európai országok NATO- és EU-tagsága, Oroszországnak a globális hatalomgazdasági rendszerbe való betagozódása. És persze a „Nyugatot” megtestesítő amerikai birodalom ígéretei arról, hogy mindezt cserébe minden Oroszországgal szembeni gyanakvását és ellenségséget való kezelését egyszer és mindenkorra lezártnak tekinti. Az egész világ beteljesedni látta Francis Fukuyama jóslatát a „történelem végére”, az örök béke és jólét nagy világkorszakáról. Ám a dolgok kissé másként alakultak.

Az első baljós jel az volt, hogy a berlini fal „leomlásával” egyidőben a „birodalom” likvidálta a Deutsche Bank elnökét, aki –akárcsak De Gaulle annak idején – egy Atlanti óceántól az Urálig tartó (az amerikai birodalmi megszállás alól felszabaduló) Európa vízióját vázolta fel. A második baljós jel az volt, hogy Jelcin orosz elnök alatt Oroszországot az amerikai birodalmi hatalomgazdaságnak gátlástalanul kiszolgáló kollaboráns uralmi csoport kezébe került a hatalom, ám erre való „immunválaszként” ezt egyre nyilvánvalóbban korrigálni kívánó csoport vette át. És ez az uralmi berendezkedés vált az alapjává a 2014-ig többé kevésbé zavartalan eurázsia együttműködési rendszernek Európa, Oroszország és Kína között. Ám az anyagi és szellemi értelemben egyre inkább „eladósodó” amerikai birodalom számára ez egzisztenciális fenyegetést jelentett, így már 2001 szeptember 11.-ének a megrendezésével is azt próbálta elérni, hogy szabad kezét kapjon az Eurázsia bármely pontját érintő katonai beavatkozáshoz, hogy riválisai integrációját lerombolja. Az utolsó esély a konstruktív megoldásra 2007-ben adódott volna, amikor az orosz elnök a müncheni biztonságpolitikai fórumon tartott beszédében világossá tette az amerikai birodalom számára, hogy történelmi alapokon nyugvó legalapvetőbb biztonsági érdekeinek mindenképpen érvényt szerez. Ám az amerikai birodalom arrogáns módon visszautasította ezt az igényt, és 2013-ban már a német kancellárasszony CIA általi lehallgatása jelezte, hogy amint azt egy évvel később a Kijevi főtéren szervezett amerikai birodalmi puccs és az ezt közvetlenül szervező birodalmi „helytartóként” fellépő Victoria Nuland híres „fuck the EU” mondata világossá tette, a háború elkerülhetetlen. 2014 után már csak az volt a kérdés, hogy az oroszok mikor „ugranak” a provokációra s 2022-ben ez is bekövetkezett.

A Foreign Affaires által leghosszabb békeidőszak feltételezés tehát csak azzal a megszorítással igaz, hogy Amerika és Oroszország véres háborúban valóban nem esett egymás torkának 1945 óta (ami nagyon jó hír), de „proxy” háborúik, Koreában, Vietnámban, Kubában és most Ukrajnában valójában mégis csak a megoldatlan tektonikai feszültségek indikátorai. Ma még aligha sejtheti bárki, hogy a formálódó „háromtest-birodalom”: Amerika, Oroszország és Kína között létrejön-e, de az máris történelmi tény, hogy a stabilitást a világnak csak ez a konstrukció adhatja. Már csak azért is, mert ez volna az egyetlen módja a valóság helyreállításának.

Ajánló
